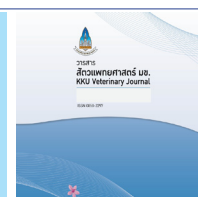

วารสารสัตวแพทยศาสตร์ มข.

KKU Veterinary Journal

ISSN 0858-2297

RESEARCH ARTICLE

The study on situation of beef cattle and satisfaction of farmers in Kalasin province

Tanitpan Phongchongmit¹, Thitima Norrapoke^{1*}

¹Department of Animal Production Technology, Faculty of Agricultural Technology, Kalasin University, Kalasin, Thailand 46000

*Corresponding author E-mail: oreo99@windowslive.com

Received 18 January 2019, **Accepted** 11 April 2019, **Published** 22 May 2019

Abstract

Objective: To study the raising conditions of beef cattle in Kalasin province and the satisfaction of beef cattle farmers regarding beef cattle farming methods in Kalasin province

Materials and Methods: The samples of population were 18 farmers who raised beef cattle in Kalasin province. The data were analyzed by descriptive statistic and calculated satisfaction rating scale for interpretation.

Results: The results found that most of farmers who raised beef cattle were males and aged between 51 to 60 years old. The farmers were educated up to primary school level and they had no social status. They are 4 to 6 members in a family. They owned land lower than 4.34 acre. Their yearly income is between 10,001 to 20,000 baht per farm. The objective of farmers who raised beef cattle was to sell calves. The labor for raising beef cattle were 1 to 2 persons. The farmers who raised beef cattle had not been trained. It was found that the farmers raise between 1-5 cattle/family and used beef sires in the breed with using genetic selection program to improve breed characteristic. The farmers selected their animals, restrained their cattle separately from their houses and had no area for forage production. They kept rice straw as major feed stuff for their beef cattle. They didn't feed concentrate for beef cattle but they fed mineral for them. Their beef cattle were vaccinated by the authorities of department of livestock but they were not dewormed. Beef cattle treatment, the beef cattle were treated by authorities of volunteer livestock in the area. There was no loss of beef cattle in last one year. The satisfaction of farmers regarding beef cattle raising showed that the farmers were satisfied at a good level in selling and income from beef cattle, in farmers' grouping and services of authorities of department of livestock. The problems observed in beef cattle raising found that the farmers lacked an area, roughage, labour and finance for raised beef cattle.

Conclusion: Most farmers have the objective of raising beef cattle to produce beef cattle-breeder and calves for trade and raising beef cattle by himself. Most of the stables are separated from the house, without the area of forage crops. The farmer does not use concentrate as a feed stuff for cattle. But the most popular mineral supplement in cattle. Farmers are satisfied in an overview of every aspect in many levels.

Keywords: Beef cattle, satisfaction, Kalasin province

การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อและความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ ในจังหวัดกาฬสินธุ์

ธนิตพันธ์ พงษ์จงมิตร, จิตติมา นรโกศ^{1*}

¹สาขาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ กาฬสินธุ์ ประเทศไทย 46000

*ผู้เขียนที่ให้การติดต่อ อีเมล: oreo99@windowslive.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ ศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดกาฬสินธุ์และความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อต่อวิธีการเลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดกาฬสินธุ์

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 18 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาพร้อมกับการคำนวณระดับความพึงพอใจในการแปลผล

ผลการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปีและมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนมากไม่มีสถานภาพทางสังคม มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน มีพื้นที่ถือครอง น้อยกว่า 11 ไร่และมีรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อ ระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อครอบครัวต่อปีมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อผลิตลูกขาย เกษตรกรส่วนมากเลี้ยงโคเนื้อน้อยกว่า 11 ปี แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ 1-2 คน ส่วนใหญ่จะเลี้ยงโคด้วยตนเอง และเกษตรกรไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยง พบว่าเกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อระหว่าง 1-5 ตัว/ครอบครัว และใช้พ่อพันธุ์โคเนื้อในการผสมพันธุ์ และมีการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ เกษตรกรมีคอกขังโคเนื้อ ซึ่งแยกต่างหากจากบ้านพักและไม่มีพื้นที่ปลูกหญ้าอาหารสัตว์ แต่มีการสำรองพืชอาหารสัตว์ (ฟางข้าว) ไว้ให้โคยามขาดแคลนและไม่ใช้อาหารข้นในการเลี้ยง ขณะที่ใช้แร่ธาตุเสริมในการเลี้ยงโคเนื้อ ส่วนการป้องกันและรักษาโรค พบว่าเกษตรกรนำโคเนื้อไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ แต่ไม่มีการถ่ายพยาธิโค การรักษาโคเนื้อที่ป่วย พบว่าเกษตรกรใช้บริการจากอาสาปศุสัตว์ในพื้นที่ และในรอบปีที่ผ่านมาไม่มีการตายของโค ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงโคเนื้อในด้านสภาพการเลี้ยงโคเนื้อในปัจจุบัน การจำหน่ายและผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคเนื้อ การรวมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ และการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อพบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านพื้นที่เลี้ยงโคเนื้อไม่เพียงพอมากที่สุด รองลงมาอาหารหยาบไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังขาดแรงงานในการเลี้ยงโคและขาดแหล่งเงินทุน สำหรับใช้ในการเลี้ยงโคเนื้อ

ข้อสรุป เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อผลิตลูกและพ่อ-แม่พันธุ์ขาย และเลี้ยงโคเนื้อด้วยตัวเอง คอกเลี้ยงส่วนใหญ่จะแยกอยู่ต่างหากจากบ้านพักไม่มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ ไม่ใช้อาหารข้นในการเลี้ยงโค แต่นิยมใช้แร่ธาตุเสริมในการเลี้ยงโคเนื้อ เกษตรกรมีความพึงพอใจในภาพรวมของทุกๆ ด้านในระดับมาก

คำสำคัญ: โคเนื้อ ความพึงพอใจ จังหวัดกาฬสินธุ์

บทนำ

การเลี้ยงโคของไทยในอดีตจะเลี้ยงเพื่อใช้แรงงานในการทำไร่ ไถนา เพียมเกวียน และนวดข้าวเมื่อโคปลดระวางหรือหมดอายุการใช้งานจะนำไปจำหน่ายเป็นโคเนื้อ นอกจากนั้นเกษตรกรบางรายยังเลี้ยงโคเพื่อเป็นเงินออม โดยใช้เป็นแหล่งเงินทุนหรือเมื่อเกิดยามวิกฤติก็สามารถจำหน่ายโคได้ และมีการลงทุนต่ำ เนื่องจากเลี้ยงโคแบบปล่อยแทะเล็มตามแหล่งหญ้าธรรมชาติ แต่เมื่อสภาพเศรษฐกิจ และสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปมีการพัฒนาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น มีการใช้เครื่องจักรกลแทนการใช้แรงงานจากโค ดังนั้นการเลี้ยงโคเพื่อใช้แรงงานจึงลดลง และอัตราการเพิ่มของจำนวนประชากรสูงขึ้น ความต้องการบริโภคเนื้อจึงเพิ่มขึ้น ทำให้ราคาโคเนื้อเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นเกษตรกรจึงหันไปเลี้ยงโคเพื่อการค้ามากขึ้น

ในการทำเกษตรโดยทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคกระบือเนื้อในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าโคกระบือเนื้อมักจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตรเสมอ เนื่องจากการเลี้ยงโคกระบือเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่มีมาช้านานและมีการใช้แรงงานสัตว์เหล่านี้ควบคู่กับการปลูกพืชมาตลอด เช่น การไถพรวนในการปลูกข้าว ปลูกพืชไร่ ตลอดทั้งลากเกวียน การขนส่ง ถ้าเปรียบเทียบกับระหว่างโคเนื้อและกระบือจะพบว่าโคเนื้อจะมีการเลี้ยงมากกว่ากระบือ และมีการเลี้ยงกระจายไปทั่วทุกภาคของประเทศไทย ในการเลี้ยงโคเนื้อมีหลายระบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และปัจจัยพื้นฐานในการเลี้ยง ปัจจัยหลักๆ เช่น เงินทุน ซึ่งเป็นค่าพันธุ์สัตว์ ค่าสร้างคอกและโรงเรือน อาหารโค และค่าจ้างแรงงาน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับสถานที่ แปลงปลูกหญ้าในการเลี้ยงโค สภาพดินฟ้าอากาศ และแหล่งอาหารเสริมอื่นๆในพื้นที่ ถ้าหากมีแหล่งอาหารที่เป็นผลพลอยได้ทางการเกษตรมากก็จะส่งผลต่อการเลี้ยงโค ทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงต่ำลงและการจัดการหาอาหารง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังมีระบบการผสมพันธุ์ว่าจะเลือกผสมกับโคเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด ความต้องการของตลาดสูงด้วย สถานการณ์การผลิตโคเนื้อในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีรูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อทั้งแบบขังคอกและแบบปล่อยแทะเล็ม ซึ่งในแต่ละรูปแบบจะมีสภาพการผลิตที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรต้องมีการปรับเปลี่ยนการผลิตเพื่อความอยู่รอดของฟาร์ม และเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงโคเนื้อเกษตรกรบางรายอาจยังต้องลดจำนวนโคเนื้อลงและหันมาปลูกพืชอาหารสัตว์ไว้รองรับยามขาดแคลนรวมทั้งการกักตุนฟางในช่วงฤดูแล้ง หรือ แม้กระทั่งการผลิตอาหารขึ้นเองเพื่อลดค่าใช้จ่ายของฟาร์ม

โคเนื้อเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ความนิยมและความต้องการบริโภคเนื้อโค

ภายในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อในปัจจุบันจึงปรับเปลี่ยนเป็นการเลี้ยงเชิงธุรกิจมากขึ้น อีกทั้งยังมีการนำเข้าเนื้อโคแช่แข็งจากกลุ่มสหภาพยุโรปสูงถึง 1,570 ตันในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา (Waritthitham et al., 2010) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการผลิตโคเนื้อไม่เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งเดิมการเลี้ยงจะมีรูปแบบการเลี้ยงแบบปล่อยฝูงโคไปแทะเล็มหญ้าที่ขึ้นตามท้องทุ่งสาธารณะ ที่รกร้างว่างเปล่าหรือเกี่ยวหญ้าให้ช่วงอาหารขาดแคลน และการเลี้ยงแบบขังคอกจากสภาพการเลี้ยงและการจัดการการผลิตของเกษตรกร ดังกล่าว พบว่า ยังขาดมาตรฐานและการจัดการฟาร์มเบื้องต้นที่เหมาะสม ส่งผลต่อคุณภาพเนื้อและความปลอดภัยของผู้บริโภค (Prantana, 2005) อีกทั้งผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศ การจัดการการผลิตโคเนื้อแต่ละรูปแบบนั้นมีการจัดการที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อผลตอบแทนและกำไรที่เกษตรกรได้รับ

การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อและความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่ศึกษา และการวางระบบการจัดเก็บข้อมูลและฐานข้อมูลที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ ปรับปรุงการให้ผลผลิตโคเนื้อให้สูงขึ้น มีกระจายพันธุ์กรรมโคเนื้อที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์แล้วอย่างมีระบบ ทำให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้

วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ

การศึกษานี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยการประชุมกลุ่มจัดขึ้น ณ เทศบาลตำบลภูพาน เป็นจำนวน 3 ครั้งๆ 2 วัน อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อทั้งหมดในชุมชน รวมทั้งการดำเนินการสำรวจชุมชนแบบเร่งด่วนเพื่อทำความเข้าใจกับบริบทชุมชน การผลิต อีกทั้งได้เก็บข้อมูลในเชิงลึกสำหรับสมรรถนะการผลิตความพึงพอใจ ปัญหา ความต้องการและทิศทางการพัฒนาในอนาคตของตนจากเกษตรกรแต่ละรายโดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นอกจากนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักวิชาการที่ได้มีโอกาสหรือมีส่วนร่วมริเริ่มและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อทั้งหมด จำนวน 18 ราย ซึ่งถูกคัดเลือกมาโดยใช้สูตรของ (Yamane, 1973) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และการศึกษาจากกระบวนการประเมินสภาวะชุมชนแบบเร่งด่วน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และจัดกลุ่มความคิด

และหาข้อสรุปร่วมกัน นอกจากนี้ข้อมูลเชิงปริมาณได้นำมาวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เช่น ข้อมูลสภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงโคเนื้อ ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร นอกจากนี้ข้อมูลเชิงคุณภาพอื่นๆ เช่น ระบบนิเวศเกษตรกรรม ความหลากหลายของ พืชพรรณ แหล่งอาหารตามธรรมชาติสำหรับอธิบายข้อมูลทางสมรรถนะการผลิต กายภาพ สภาพพื้นฐาน ทางเศรษฐกิจและสังคม การเลี้ยงการจัดการโคเนื้อของเกษตรกรและชุมชน

การวิเคราะห์ทางสถิติ

หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์แล้ว กรอกรวบรวมข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Packages for the Social Science; SPSS) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) อธิบายผลที่ได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป การเลี้ยงโคเนื้อ ปัญหาและอุปสรรค และกำหนดคะแนน สำหรับความพึงพอใจประยุกต์ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดคะแนนแบบ Rating Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 5
พึงพอใจมาก	ให้คะแนนเท่ากับ 4
พึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ 3
พึงพอใจน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ 2
พึงพอใจน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 1

สำหรับการวิเคราะห์ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ กำหนดค่าเพื่อประเมินระดับความพึงพอใจ โดยประยุกต์ใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Applied Rating Scale) แบบ Numerical Rating Scale) นำค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

พิสัยช่วงคะแนน = (คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด) / ระดับการวัด

การแปลผลความพึงพอใจของเกษตรกร นำค่าเฉลี่ยของแต่ละประเด็น มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย โดยได้กำหนดระดับค่าคะแนนเกณฑ์เฉลี่ย ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80	ความหมาย พึงพอใจน้อยที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60	ความหมาย พึงพอใจน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40	ความหมาย พึงพอใจปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 ความหมาย พึงพอใจมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 ความหมาย พึงพอใจมากที่สุด

ผลการศึกษาและวิจารณ์

ข้อมูลสภาพพื้นฐานทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพหลัก พื้นที่ถือครองและรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อในรอบปีที่ผ่านมา จากการสัมภาษณ์เกษตรกรในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.56 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44.44

อายุของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 44.44 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี และร้อยละ 22.22 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี และรองลงมา ร้อยละ 16.67 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และร้อยละ 11.11 มีอายุน้อยกว่า 41 ปี นอกจากนี้ร้อยละ 5.56 มีอายุมากกว่า 70 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 55.56 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น รองลงมา ร้อยละ 27.78 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย และไม่ได้จบการศึกษา และร้อยละ 11.11 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 5.56 ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนสถานภาพทางสังคม (สถานภาพด้านอาชีพการงาน) พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 88.89 ไม่มีสถานะภาพทางสังคม รองลงมา ร้อยละ 5.56 เป็นผู้ใหญ่บ้าน และร้อยละ 5.56 เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

สมาชิกในครอบครัว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 27.78 มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน และ 1-3 คน ร้อยละ 5.56 มีสมาชิกในครอบครัว 7-9 คน และร้อยละ 5.56 เกษตรกรมีสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 9 คน ซึ่งเกษตรกรส่วนมากมีรายได้เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 72.22 ขณะที่ร้อยละ 16.67 สมาชิกในบ้านไม่มีรายได้เป็นของตนเอง 1-2 คน และมีเพียงร้อยละ 11.11 ที่สมาชิกในบ้านไม่มีรายได้ 3-4 คน

ด้านอาชีพ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 38.89 มีอาชีพหลักคือการทำนา ทำสวน รองลงมา ร้อยละ 16.67 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ขณะที่เกษตรกรเพียงร้อยละ 5.56 เท่านั้น ที่ประกอบอาชีพรับราชการ ด้านพื้นที่ถือครองพบว่า เกษตรกรร้อยละ 77.78 ไม่มีพื้นที่ถือครองและ มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 11 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 11.11 มีพื้นที่ถือครอง 11-20 ไร่ ร้อยละ 5.56 มีพื้นที่ถือครอง 21-30 ไร่ และร้อยละ 5.56 เกษตรกรมีพื้นที่ถือครอง 31-40 ไร่

รายได้จากการขายโคเนื้อในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา พบว่าเกษตรกรร้อยละ 50 มีรายได้จากการขายโคอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 16.67 มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 11.11 มีรายได้น้อยกว่า 10,001 บาท ร้อยละ 5.56 ไม่มีรายได้จากการขายโคเนื้อร้อยละ 5.56 เกษตรกรมีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท ขณะที่เกษตรกรร้อยละ 5.56 มีรายได้มากกว่า 50,000 บาท และมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 5.56 ที่มีรายได้ระหว่าง 40,001-50,000 บาท

ข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

สภาพการเลี้ยงโคเนื้อทั่วไปของเกษตรกร

การศึกษาข้อมูลสภาพการเลี้ยงโคเนื้อทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจากกลุ่มเกษตรกรที่ศึกษาทั้งสิ้น 18 ราย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อผลิตลูกขาย รองลงมาร้อยละ 22.22 ต้องการเลี้ยงเพื่อใช้ป้อนจากมูล ทั้งนี้เนื่องจากโคเนื้อที่มีลักษณะหนังร้อน ทนต่อโรคและแมลง ให้ลูกตก และสามารถใช้ประโยชน์จากอาหารหยาบคุณภาพต่ำได้ดี เกษตรกรจึงนิยมซื้อลูกโคพื้นเมืองไปเลี้ยงเพื่อใช้แรงงานและเป็นแหล่งเงินออม (Kochakorn et. al., 2009) นอกจากนี้ราคาโคพื้นเมืองที่เกษตรกรขายได้มีราคาระหว่าง 10,000- 12,000 บาทต่อตัว ประกอบกับต้นทุนในการเลี้ยงต่ำ เนื่องจากเกษตรกรสามารถปล่อยโคให้เข้าไปแทะเล็มตามพื้นที่สาธารณะได้ จึงทำให้เกษตรกรนิยมเลี้ยงโคพื้นเมืองไว้ขายลูกและพ่อแม่พันธุ์ (Suthat et. al., 2008)

ระยะเวลาในการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 55.56 มีระยะเวลาในการเลี้ยงโค เนื้อ น้อยกว่า 11 ปี รองลงมา ร้อยละ 16.67 เลี้ยงโคเนื้อมาแล้ว 11-20 ปี และ 21-30 ปี ขณะที่ระยะเวลาการเลี้ยงโคเนื้อ 31-40 ปี และมากกว่า 40 ปี มีเพียงร้อยละ 5.56 และแรงงานที่ใช้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่จะใช้แรงงาน 1-2 คน ถึงร้อยละ 77.78 รองลงมา ร้อยละ 22.22 จะใช้แรงงาน 3-5 คน จากข้อมูลเห็นได้ว่าการเลี้ยงโคเนื้อใช้แรงงานในการเลี้ยงน้อย สามารถใช้แรงงานจากบุคคลในครัวเรือนได้

บุคคลที่เลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.44 เลี้ยงโคด้วยตนเอง รองลงมา ร้อยละ 27.78 ลูกจะเป็นผู้เลี้ยง ร้อยละ 22.22 พ่อแม่เป็นผู้เลี้ยง มีเพียงร้อยละ 5.56 เท่านั้นที่จ้างลูกจ้างเลี้ยงแทน เห็นได้ว่าแรงงานผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวและลูก ส่วนพ่อแม่และลูกจ้างมีน้อย เนื่องจากการเลี้ยงโคเนื้อเลี้ยงง่าย ไม่ยุ่งยาก ใช้แรงงานในครอบครัวก็สามารถเลี้ยงได้ ประกอบกับจำนวนการเลี้ยงโคเนื้อของแต่ละครอบครัวไม่มาก จึงไม่จำเป็นต้องจ้างลูกจ้างในการ

เลี้ยงดู สอดคล้องกับ Suthat et. al.(2008) รายงานว่าเกษตรกรที่เลี้ยงโคส่วนใหญ่จะใช้แรงงานของตนเองและครอบครัวในการเลี้ยงมากกว่าจ้างลูกจ้างในการเลี้ยงโค

ด้านการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 77.78 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมการเลี้ยงโคเนื้อ ขณะที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมมีเพียงร้อยละ 22.22 จากข้อมูลเห็นได้ว่า เกษตรกรสามารถเลี้ยงโคเนื้อโดยอาศัยประสบการณ์จนทำให้เกิดความชำนาญ ในการเลี้ยงโคเนื้อ แต่ยังคงขาดการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีการเลี้ยงโคเนื้อ ถ้าได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการฝึกอบรมจะทำให้เกษตรกรมีการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อให้มีประสิทธิภาพได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีประสบการณ์อยู่แล้ว Suthat et. al.(2008) รายงานว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการเลี้ยงโคจากประสบการณ์ในการเลี้ยง และได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการเลี้ยงโคจากหน่วยงานราชการ เช่น กรมปศุสัตว์หรือ สถาบันการศึกษาต่างๆ

นอกจากนี้เกษตรกรมีการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ไว้ใช้ในการผสมพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 61.11 อาจเนื่องจากเกษตรกรบางส่วนมีความชำนาญด้านการเลี้ยง และได้เข้ารับการฝึกอบรมด้านการ เลี้ยงโค ทำให้มีความรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ จึงสามารถคัดเลือกโคไว้ทำพ่อแม่พันธุ์ได้ แต่มีเกษตรกรอีกส่วนหนึ่งไม่มีการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ไว้ทำพันธุ์คิดเป็นร้อยละ 38.89 ทำให้โคเนื้อที่มีจำนวนและคุณภาพลดลง ดังนั้นเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์จำเป็นต้องให้คำแนะนำ และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ และสามารถคัดเลือกโคเนื้อที่มีลักษณะที่ดีไว้ทำพันธุ์ต่อไป

การเลี้ยงดูโคเนื้อของเกษตรกร

การศึกษากการเลี้ยงดูโคเนื้อ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 100 มีคอกเลี้ยงโคเนื้อ โดยลักษณะของคอกเลี้ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 55.56 จะแยกอยู่ต่างหากจากบ้านพัก ร้อยละ 33.33 จะอยู่ที่ไร่หรือที่นา หรือที่สวน และร้อยละ 11.11 อยู่ใต้ถุนบ้านหรืออยู่ติดตัวบ้าน จากข้อมูล ดังกล่าวเห็นได้ว่าเกษตรกรให้ความสำคัญกับสุขอนามัยโดยแยกสร้างคอกโคเนื้อออกจากที่พักอาศัย

การปลูกพืชอาหารสัตว์ พบว่าร้อยละ 77.78 เกษตรกรไม่มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ มี เกษตรกรเพียงร้อยละ 22.22 ที่มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่ในการปลูกพืชอาหารสัตว์ เนื่องจากเกษตรกรใช้พื้นที่ในการทำนา ทำสวน อย่างไรก็ตามยังมี เกษตรกรบางส่วนที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ แต่ก็มีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของโคเนื้อที่เลี้ยง จึงทำให้ในบางฤดูกาลเกิดภาวะขาดแคลนพืชอาหารสัตว์

ทำให้สัตว์มีการเจริญเติบโตลดลง

การสำรวจหรือถนอมพืชอาหารสัตว์ไว้ใช้ในยามขาดแคลน พบว่าเกษตรกรร้อยละ 66.67 มีการสำรวจหรือถนอมพืชอาหารสัตว์ โดยเฉพาะฟางข้าวไว้ยามขาดแคลน ขณะที่ไม่มีการสำรวจพืช อาหารสัตว์เพียงร้อยละ 33.33 และมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 33.33 ที่ใช้อาหารข้นเลี้ยงโคเนื้อ ขณะที่เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 ไม่ใช้อาหารข้นในการเลี้ยงโคเนื้อ เนื่องจากเกษตรกรไม่ต้องการเพิ่มต้นทุนค่าอาหาร และต้องการใช้วัสดุเหลือใช้จากการทำนาในการเลี้ยงโคเนื้อ โดยเฉพาะฟางข้าว นอกจากนี้เกษตรกรจะปล่อยให้โคเนื้อออกแทะเล็มตามทุ่งหญ้าสาธารณะ ในตอนกลางวันและไล่เข้าคอกในช่วงเวลากลางคืน (Suthat et. al., 2008)

การเสริมแร่ธาตุในการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่าเกษตรกรร้อยละ 88.89 ใช้แร่ธาตุเสริมในการ เลี้ยงโคเนื้อ มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 11.11 ไม่ใช้แร่ธาตุเสริมในการเลี้ยงโคเนื้อ จากการศึกษาเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้แร่ธาตุเสริมในการเลี้ยงโคเนื้อ อาจเนื่องจากเกษตรกรบางส่วนได้รับการถ่ายทอดความรู้จากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ประกอบกับการเสริมแร่ธาตุ ในโคช่วยให้อัตราการผสมติดและอัตราการเจริญเติบโตของโคเนื้อสูงขึ้น (Tomwasorn et. al., 1981) นอกจากนี้ทางหน่วยงานราชการของกรมปศุสัตว์ ยังมีการสนับสนุนแร่ธาตุก้อนบางส่วน ให้กับโคเนื้อในพื้นที่ เพื่อให้โคเนื้อที่มีสุขภาพดี จึงทำให้เกษตรกรมีความนิยมใช้แร่ธาตุเสริมในโคเนื้อ

การป้องกันและรักษาโรค

การป้องกันและรักษาโรคโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 100 นำโคเนื้อไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ จากข้อมูลเห็นได้ว่าเกษตรกรให้ความสนใจในการป้องกันโรคในโคเนื้อของตนเอง ประกอบกับทางหน่วยงานกรมปศุสัตว์ในพื้นที่ มีการประชาสัมพันธ์และเข้าไปให้บริการฉีดวัคซีนในพื้นที่เลี้ยงโคเนื้ออย่างทั่วถึง จึงทำให้เกษตรกรสามารถนำโคเนื้อมารับวัคซีนได้สะดวก

การถ่ายพยาธิโคเนื้อ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.78 ไม่มีการถ่ายพยาธิโคเนื้อ ขณะที่ร้อยละ 22.22 มีการถ่ายพยาธิโคเนื้อ จากข้อมูลเห็นได้ว่าเกษตรกรจำนวนมากไม่มีการถ่ายพยาธิให้กับโคเนื้อของตนเอง อาจเนื่องจากเกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญถึงปัญหาด้านสุขภาพสัตว์โดยเฉพาะเรื่องของพยาธิภายในเพราะสัตว์ไม่แสดงอาการป่วยจากโรคพยาธิ และการถ่ายพยาธิเป็นการเพิ่มต้นทุนในการเลี้ยง ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโคเนื้อเพื่อเป็นอาชีพเสริม จากการทำนา ทำไร่ หรือทำสวนเท่านั้น

การรักษาโคเนื้อที่ป่วย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 50 ใช้บริการจากอาสาปศุสัตว์ในพื้นที่ ร้อยละ 44.44 ใช้บริการจากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ และร้อยละ 5.56 จะรักษาสัตว์ป่วยด้วยตนเอง ส่วนการตายของโคเนื้อในรอบปีที่ผ่านมา พบว่าร้อยละ 94.44 ไม่มีการตายของโคเนื้อ มีเพียงร้อยละ 5.56 ที่มีการตายของโคเนื้อ การใช้สมุนไพรในการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่าร้อยละ 66.67 ของเกษตรกรมีการใช้สมุนไพรในการเลี้ยงโคเนื้อ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรร้อยละ 33.33 ไม่ใช้สมุนไพรในการเลี้ยงโคเนื้อ สาเหตุที่เกษตรกรไม่ใช้สมุนไพรในการเลี้ยงโคเนื้อ อาจเนื่องจากไม่มีความรู้เรื่องสรรพคุณของสมุนไพร และเห็นว่าการนำสมุนไพรไปใช้นั้น มีความยุ่งยากและออกฤทธิ์ช้ากว่าการใช้ยาปฏิชีวนะและยาแผนปัจจุบัน (Wisit, 2007)

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงโคเนื้อ

ผลการศึกษาความพึงพอใจด้านสภาพการเลี้ยงโคเนื้อ ในปัจจุบัน ในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.77 ± 0.51) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือพอใจสภาพการเลี้ยงโคในปัจจุบัน รองลงมาคือสายพันธุ์โคเนื้อที่เลี้ยงอยู่ โคเนื้อมีส่วนช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำกรเกษตร เป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่ายไม่ยุ่งยาก

ด้านการจำหน่ายและผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคเนื้อ ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก เฉลี่ย 3.56 ± 0.51 โดยเกษตรกรพึงพอใจต่อรายได้จากการจำหน่ายโคเนื้อในปัจจุบัน มีแหล่งจำหน่ายโคเนื้อที่สะดวก และการเลี้ยงโคเนื้อสามารถสร้างหลักประกันรายได้ให้แก่ครอบครัว อยู่ในระดับมากเฉลี่ย 3.50 ± 0.57 , 3.56 ± 0.51 และ 3.61 ± 0.50 ตามลำดับ

ด้านการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมาก เฉลี่ย 3.42 ± 0.50 โดยเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการให้บริการกลุ่มแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการเลี้ยงโคเนื้อ และการเป็นสมาชิกกลุ่มมีประโยชน์ต่อการเลี้ยงโคเนื้อ อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 3.50 ± 0.50 และ 3.44 ± 0.51 ตามลำดับ ขณะที่ความพึงพอใจต่อการมีผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็งและต้องการให้กลุ่มมีกองทุนเวชภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ย 3.39 ± 0.50 และ 3.33 ± 0.49 ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าว เห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการจัดตั้งกลุ่มการเลี้ยงสัตว์ ดังนั้นหน่วยงานราชการควรให้การสนับสนุนกลุ่มทั้งทางด้านการเงิน และด้านความรู้ในการบริหารจัดการ ให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อสามารถบริหารจัดการกลุ่มได้ด้วยตัวเอง ทำให้กลุ่มสามารถขับเคลื่อนไปได้

ด้านการบริการจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เกษตรกรมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเฉลี่ย 3.53 ± 0.48 เมื่อพิจารณาในราย

ละเอียด พบว่าเกษตรกรพึงพอใจต่อการให้บริการความรู้ คำแนะนำ ด้านการเลี้ยงโคเนื้อและการบริการด้านสุขภาพในระดับมาก เฉลี่ย 3.72 ± 0.46 และ 3.67 ± 0.49 ตามลำดับ ขณะที่การบริการด้านอาหารสัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับปานกลาง เฉลี่ย 3.44 ± 0.51 และ 3.28 ± 0.46 ตามลำดับ

สรุปความพึงพอใจในทุกๆ ด้านเกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมาก เฉลี่ย 3.57 ± 0.50

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ร้อยละ 66.67 เกษตรกรไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อ ขณะที่ร้อยละ 33.33 เกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อ โดยร้อยละ 55.56 เกษตรกรมีพื้นที่เลี้ยงโคเนื้อไม่เพียงพอ ร้อยละ 16.67 อาหารหายากไม่เพียงพอ และขาดแหล่งเงินทุนในการกู้ยืม และร้อยละ 11.11 ขาดแรงงานในการเลี้ยงโคเนื้อ ส่วนข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเลี้ยงโคเนื้อ ได้แก่ ขอให้ทางราชการสนับสนุนเวชภัณฑ์ในการป้องกันและรักษาโคเนื้อ และต้องการให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อขึ้น

สรุป

การศึกษาศาภาพการเลี้ยงโคเนื้อและความพึงพอใจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อในจังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปผลได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ

เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51-60 ปีจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่ไม่มีสถานะภาพทางสังคม มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน และ 1-3 คน สมาชิกในบ้านมีรายได้เป็นของตนเอง เกษตรกรมีอาชีพหลักคือการทำนา ไม่มีพื้นที่ถือครองและมีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 11 ไร่ และเกษตรกรมีรายได้จากการขายโคพื้นเมืองในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท

ข้อมูลการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

ด้านสภาพการเลี้ยงโคเนื้อทั่วไปของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อผลิตลูกและพ่อ-แม่พันธุ์ขายระยะเวลากการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรน้อยกว่า 11 ปี ใช้แรงงานเลี้ยงโคเนื้อ 1-2 คน ส่วนใหญ่จะเลี้ยงโคเนื้อด้วยตัวเอง ด้านการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับ

การเลี้ยงโคเนื้อ พบว่าเกษตรกรส่วนมากไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม

ด้านการปรับปรุงพันธุ์โคเนื้อของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนมากเลี้ยงโคเนื้อคร้วเรือนละ 1-5 ตัว ด้านการผสมพันธุ์ เกษตรกรใช้พ่อพันธุ์โคเนื้อในการผสมและมีการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ไว้ใช้ทำพันธุ์

ด้านการเลี้ยงดูโคเนื้อของเกษตรกร

เกษตรกรมีคอกเลี้ยงโคเนื้อทุกราย ซึ่งลักษณะของคอกเลี้ยงส่วนใหญ่จะแยกอยู่ต่างหากจากบ้านพัก โดยจะอยู่ที่ไร่ หรือที่นา หรือที่สวน ขณะที่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ แต่มีการสำรองหรือถนอมพืชอาหารสัตว์ไว้ใช้ในยามขาดแคลน โดยเฉพาะฟางข้าวเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใช้อาหารชั้นในการเลี้ยงโค แต่นิยมใช้แร่ธาตุเสริมในการเลี้ยงโคเนื้อ

ด้านการป้องกันและรักษาโรค

เกษตรกรนำโคเนื้อไปรับบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ทุกรายขณะที่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่นิยมถ่ายพยาธิภายในให้กับโคเนื้อของตนเอง การรักษาโคเนื้อที่ป่วยเกษตรกรจะใช้บริการจาก อาสาปศุสัตว์ในพื้นที่ เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ และรักษาสัตว์ป่วยด้วยตนเอง ด้านการตายของโคเนื้อพบว่าไม่มีการตายของโคเนื้อในรอบปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ เกษตรกรส่วนมากใช้สมุนไพรในการเลี้ยงโคเนื้อ

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงโคเนื้อ

เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านสภาพการเลี้ยงโคเนื้อในปัจจุบัน ด้านการจำหน่ายและผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคเนื้อ ด้านการรวมกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ และด้านการบริการจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ สรุปความพึงพอใจในภาพรวมของทุกๆ ด้านเกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมาก

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

เกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อ คือ พื้นที่เลี้ยงโคเนื้อไม่เพียงพอ อาหารหายากไม่เพียงพอ ขาดแรงงานในการเลี้ยงโคเนื้อ และขาดแหล่งเงินทุนในการกู้ยืม ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ ต้องการเวชภัณฑ์ในการรักษาโคเนื้อ และต้องการให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณโครงการพัฒนานักวิจัยและระบบสนับสนุนนักวิจัยเพื่อชุมชนและสังคม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

(สกว.) ที่ให้ทุนสนับสนุนในการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ที่สนับสนุนสถานที่ในการจัดเตรียมอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการในการวิเคราะห์ข้อมูล และขอขอบคุณเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้สัมภาษณ์ระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามรวมถึงเข้าร่วมโครงการในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Kochakorn Dechakhumphutipaporn, Homdee, Somsanhachai Rerkutha, Prasert. 2009. Project for feasibility study of organic beef market According to the traditional way of raising cattle Complete report the Thailand research fund.
- Prantana Prusasri. 2005. Knowledge about cattle series 3 varieties And selection of cows. Neon Book Media. Nonthaburi.
- Wisit Ketpanyapong. 2007. The use of herbs to reduce the harmful residues in meat. Journal of Yala Rajabhat University. 2 (1): 82-94.
- Suthat Chuengsawan, Pong Lamjek, Sasithorn Nakthong, Chaowalit Nakthong and Wannee Chivapreecha. 2008. Native beef production system project in the western region of Thailand. Complete report Research Support Fund Office.
- Tumwasorn, S., C. Najasingha, C. Kaeowphrommarn and A. wanitchart. 1981. Mineral supplementation for one-fourth American Brahman Crossbred calves in the villages. In:Proc. 2ndSeminar on mineral nutrition in Thailand, April, 28. KU, Bangkok.
- Waritthitham, A., C. Lambert, H.J. Langholz, M. Wicke, and M. Gauly. 2010. Assessment of beef production from Brahman xThai native and Charolais xThai native crossbred bulls slaughtered at different weights. II: Meat quality. Meat Science. 85(1): 196-200.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publication.